

TEORIE ȘI PRACTICĂ ARHIVISTICĂ

Indicatori cantitativi și calitativi pentru realizarea microfilmării

GRAZIELLA BOBULESCU

Lucrările Consiliului Internațional al Arhivelor demonstrează că, de mai multe decenii în toate țările lumii, constituirea Fondului de asigurare prin microfilmarea fondurilor și colecțiilor de documente cu valoare istorico-documentară reprezintă una din sarcinile importante ale arhivelor naționale și de stat.

În țara noastră, Direcția Generală a Arhivelor Statului, în conformitate cu programul de microfilmare pe perioada 1986—1990, are în vedere în activitatea de microfilmare creșterea indicilor cantitativi și calitativi printr-o mai bună organizare a operațiunilor arhivistice și tehnice și printr-un sistem de normare și control care să contribuie la îmbunătățirea calității microfilmelor și reducerea consumurilor de materiale și energie.

Acestui scop îi corespund preocupările noastre de normare a muncii în domeniul operațiunilor componente ale fluxului tehnologic, și anume: microfilmarea documentelor, copierea microfilmelor, prelucrarea chimică a rololelor de microfilm, controlul tehnic de calitate a rololelor de microfilm.

În cadrul normării operațiunii de microfilmare, pentru a se asigura o calitate corespunzătoare lucrărilor, s-a avut în vedere analizarea tipurilor de documente în funcție de caracteristicile acestora, clasificându-le în 5 categorii de dificultate: documente foi volante de dimensiune A 4; registre și cărți legate; fascicule și documente de dimensiuni diferite; pergamente; planuri și hărți de format mai mare decât A4.

În strînsă corelare cu programele de utilizare a energiei electrice, la operațiunea de microfilmare, s-a realizat în ultimii 3 ani, o îmbunătățire a randamentului de lucru pe aparat printr-o mai bună organizare a muncii la nivelul laboratorului central și al laboratoarelor zonale.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini un rol important l-a avut, în cadrul programelor de pregătire profesională din Arhivele Statului, calificarea personalului și instruirile periodice ale acestuia, cu prilejul cercurilor profesionale.

În cadrul programului de microfilmare pe perioada 1986—1990, o atenție deosebită s-a acordat corelării acțiunii de microfilmare a documentelor cu cea de prelucrare chimică și de copiere în 2 exemplare a rololelor de microfilm.

Dacă în ceea ce privește respectarea indicilor cantitativi, pentru toate operațiunile fluxului tehnologic nu au existat probleme deosebite, sub aspectul calității rololelor de microfilm mai apar unele defecte puse în evidență de controlul tehnic de calitate. Unele din acestea provin din neatenția lucrătorilor care execută microfilmarea, din nerespectarea întocmai a instrucțiunilor tehnologice de microfilmare, copiere și prelucrare a microfilmelor.

Asigurarea calității optime a microfilmelor a dus la necesitatea stabilirii criteriilor de calitate, dintre care, unele au fost standardizate. Aceste criterii se referă la raportul de reducere a imaginii, la rezoluția filmului, la densitatea de înnegrire, contrast, claritate, lizibilitate, eventuale defecte ca: zgîrieturi, pete, rupturi, urme de substanțe de prelucrare, care ar afecta imaginea pe timpul păstrării sau în cazul reproducerii ulterioare.

Verificarea calității filmelor se efectuează atît cu ajutorul aparatelor de citit, microscopului și densitometrului, cit și prin analizele chimice de determinare a urmelor de tiosulfat rămase pe peliculă după dezvoltare.

Prezentăm mai jos principalele defecte ale microfilmelor negative și pozitive și cauzele care le produc, în scopul evitării lor pe viitor și al creșterii calității lucrărilor.

Defectele principale ale negativului și pozitivului

Aspect exterior (la control)	Cauza defectului
Negativul-pozitivul prezintă densitate de înnegrire mare (peste limita admisă), puțin contrastant.	<ul style="list-style-type: none"> — Supraexpunere la microfilmare (nerespectarea timpilor de expunere stabiliți). — Supraexpunere la copiere.
Negativul-pozitivul este transparent, densitate de înnegrire mică (sub limita admisă), cu detalii abia vizibile.	<ul style="list-style-type: none"> — Subexpunere la microfilmare (nerespectarea timpilor de expunere stabiliți). — Subexpunere (lumină insuficientă) la copiere.
Negativul-pozitivul are densitate de înnegrire mică, contrast slab, detalii vizibile.	<ul style="list-style-type: none"> — Durată de dezvoltare prea scurtă. — Subdezvoltare.
Negativul-pozitivul are densitate și contrast mult mărite, detaliile vizibile.	<ul style="list-style-type: none"> — Durata de dezvoltare prea mare. — Supradzvoltare. — Dacă efectul apare pe porțiuni, cauza este blocarea filmului în mașină.
Densitatea nu este uniformă la începutul și la sfîrșitul rolei. Densitatea scade treptat.	<ul style="list-style-type: none"> — Stratul de emulsie, la începutul și la sfîrșitul rolei nu este turnat uniform. — Creșterea sau scăderea treptată a temperaturii revelatorului în timpul mersului mașinii de dezvoltat. — Modificarea duratei de dezvoltare în mașină.
Densități diferite ale imaginilor în rolă, pe anumite porțiuni.	<ul style="list-style-type: none"> — Expunere neuniformă. — Nerespectarea timpilor de expunere (tensiune oscilantă a curentului pe rețea). — Aparatul nu a fost lăsat suficient să intre în regimul de funcționare. — Defecțiuni la aparat.
Imagine neclară.	<ul style="list-style-type: none"> — Încărcare greșită a filmului în casetă. — Film sărit de pe ghidajul casetei. — Claritatea nu a fost pusă la punct în timpul microfilmării. — S-a expus documentul în mișcare. — Cristalul presor nu a presat uniform. — În timpul copierii pozitivul și negativul nu sînt în contact perfect.
Imagine tăiată.	<ul style="list-style-type: none"> — Încadrarea greșită la microfilmare. — Aparat de copiat defect.
Imagine suprapusă.	<ul style="list-style-type: none"> — Defecțiune la aparatul de microfilmare, la tracțiunea filmului în casetă. — Nu s-a tras un cadru în gol la trecerea de la cadrul simplu la cel dublu (și invers). — Nu s-a curățat (cu acetonă) bine caseta aparatului de microfilmare.

1	2
Imagine voalată.	<ul style="list-style-type: none"> — Defecțiune la aparatul de microfilm (clapete defecte) sau la mașina de dezvoltat. — Operatorul nu a scos caseta din poziția de lucru, la staționare la aparatul de microfilm.
Rolă neexpusă.	<ul style="list-style-type: none"> — Defecțiune la aparatul de microfilm (nu s-au deschis clapetele). — Introducerea greșită a casetei în aparatul de microfilm.
Pete lăptoase pe peliculă.	<ul style="list-style-type: none"> — Pelicula nu este indeajuns fixată. Se trece din nou prin baia de fixare și spălare. (Petele afectează imaginea pe timpul păstrării).
Pe stratul de emulsie se formează $\frac{1}{2}$ pete, urme de substanțe chimice.	<ul style="list-style-type: none"> — Pelicula nu a fost spălată suficient. Se trece din nou prin spălare.
Zgrieturi în stratul de emulsie.	<ul style="list-style-type: none"> — Defecțiuni la aparatul de microfilm (casetă); la aparatul de copiat sau la mașina de dezvoltat (casetă). Se verifică proveniența defectului și se înlătură. Se șterge caseta aparatului de microfilm cu acelonă pentru îndepărtarea urmelor de gelatină.
Amprente pe emulsie.	<ul style="list-style-type: none"> — Manipularea incorectă a filmului virgin la încărcarea în camera obscură.
Role fără sfârșit și capete de protecție.	<ul style="list-style-type: none"> — Se termină filmul în casetă. — Nu se respectă semnalul de sfârșit al filmului în casetă.

Realizarea programului de microfilmare implică perfecționarea și modernizarea continuă a tehnologiilor, creșterea răspunderii celui care execută operațiunile pe fluxul tehnologic, respectarea prevederilor Normei tehnice și a instrucțiunilor de lucru, întreținerea corespunzătoare a aparaturii și utilajelor, întărirea controlului și autocontrolului la rolele negative primare și copiile acestora, o mai eficientă colaborare cu furnizorul de peliculă și sectoarele de prelucrare, toate acestea ducând la executarea în cele mai bune condiții a microfilmelor și asigurarea unei calități superioare a acestora.